

„THE PILGRIMFATHERS“

Fra „Nat.“ Korrespondent.

Rotterdam, i Oktober.

Et 300-Aars Jubilæum af betydelig Interesse er i disse Dage blevet fejret i Leiden: The Pilgrimfathers. Jubilæet er et Fælleseje for Holland, England og Amerika, efter at Begivenheden nu paa den værdigste Maade er blevet erindret her i Holland.

Hvem var „The Pilgrimfathers“? Det var en Skare engelske Puritanere, som efter 12 Aars Ophold i Holland sejlede paa Barkskipet „Mayflower“ over Atlanterhavet og grundlagde Kolonien Ny England — den første Begyndelse til den nu saa mægtige Republik Amerikas forenede Stater.

En taknemmelig Efterslegt har givet disse Puritaner Hædersnavnet „Pilgrimfathers“ med Hensikts paa Hebr. 11, 13—16: „I Tro døde alle disse, uden at de havde opnaaet Løfterne, men de saa dem langt borte og hilste dem og bekendte, at de søgte et Fædreland; og dersom de havde tænkt paa det, som de var komne fra, da havde de jo haft Tid til at vende tilbage“ osv.

Den hollandske Udenrigs- og Undervisningsminister, det akademiske Kollegium ved Leidens Universitet, den engelske og amerikanske Gesandt ved det hollandske Hof samt en Række fremragende Repræsentanter for engelske og amerikanske Kirkesamfund har været Jubilæets centrale Skikkelser. For end yderligere at fremhæve dets officielle Karakter gav det amerikanske Marineministerium Panserkrydseren „Frederic“ Ordre til at gæste Rotterdam under Festlighederne.

Jubilæet blev fejret ved officielle Taler og en Række Forelæsninger dels i Universitetets Auditorier, dels i den arverdige Pieterskerk, hvor en mægtig Mindeplade fremviser et gammeldags Sejlskib, hvorunder følgende Insription:

The Mayflower 1620,

in memory of

Rev John Robinson, M. A.,
pastor of the english church, worshipping over against this spot,

A. D. 1609—1625, whence at this prompting went forth the pilgrim fathers, to settle New England in 1620.

Act XLIX years.

In memoria aeterna erit justus
Erected by National Church of Congregational Church of the United States of America,
A. D. 1891.

Da Dronning Elisabeth døde barnløs i Aaret 1603, besteg Stuarterne med Jacob I den engelske Trone — et Fyrstehus, som uden Puritanernes sejre Modstand og den hollandske Statholder Wilhelm III's Mellekomst muligvis vilde have gjort det af med enhver Torsfrihed i England. Skjønt Protestant af Navn var Jacob I Puritanerne fjendtlig stemt. Han forlangte, at alle hans Undersaatter skulde tilhøre den Statskirke, hvis Overhoved han var, og underkaste sig dens Forskrifter. Puritanerne forsøgte alle Midler for at vække Regeringens Opmærksomhed og skaffe sig den Trofrihed, de tørstede efter. Men til ingen Nytte. Spot og Haan var Kongens Svar. Han nedlod sig endog til at latterliggøre dem i sine teologiske Skrifter. Fængsel, Forfølgelse og ikke sjældent Kættedøden blev deres Lod, som vovede at trode Kongen, idet de fandt at burde „adlyde Gud mere end Mennesker.“

Under disse Omstændigheder opstod hos Puritanerne Tanken om frivillig Landflygtighed. Rygtet fortalte, at i Nederlandene fandtes den Frihed, deres eget Land nægtede dem, — der kunde enhver tjene sin Gud efter Samvittighedens Røst. Det faldt dem ikke let at beslutte sig til at opgive Fædreland, Marker og Eng, deres vante Næringsvej, Venner og Bekendte. Og mange fandt det var en værre Lod end Døden at skulle drage til et Land, som de kun kendte af løselig Omtale — med et uforstaaeligt Sprog, med fremmede Sæder og Skikke, med stadig Krig og deraf følgende Hunger og Pest. Ogsaa selve Overreisen var forbundet med Vanskeligheder og Farer: Da Emigration var dem forbudt og Havnene lukkede, maatte „Kætterne“ tage deres Tilflugt til hemmelige Overenskomster med Kapfajner, der ofte viste sig at være Regeringens Spioner. Gang paa Gang blev puritanske Emigranter, som havde indskibet sig i god Tro, plyndret og forraadt til Myndighederne, der kastede dem i Fængsel.

Men Visheden om, at „Gud vil det“ holdt Modet oppe og overvandt alle deres Betænkeligheder. Gruppervis vovede de stadig paany Forsøget og i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede finder vi baade i Amsterdam og Middelburg smaa puritanske Menigheder, som imidlertid førte en forholdsvis ubemærket Tilværelse.

I Aaret 1608 besluttede en lille Puritaner-Menighed i Scrooby — en lille Landsby i de østlige Grevskaaber — sig til at udvandre til Holland. Denne Færd var det, som skulde faa verdenshistorisk Betydning. Menighedens Præst var John Robinson, dens øvrige Tilhængere var William Brewster og William Bradford. Disse traf i Hull hemmelig Aftale med en hollandsk Skipper, der

lovede at sætte Menighedens ca. 100 Medlemmer over til Holland. Henimod den aftalte Tid blev Kvinder og Børn med Bagagen sendt ad Søvejen op til et afsidesliggende Sted mellem Grimsby og Hull, hvor det hollandske Skib skulde afhente dem, medens Mændene tog ad Landvejen samme Steds hen. Kvinder og Børn ankom en Dag for tidligt, og da Søen gik højt og Søsygen gjorde sig stærkt gældende, styrede de Skibet ind i en lille Havn, hvor det uheldigvis ved Lavvande satte sig fast paa Grunden. Den følgende Morgen ankom Hollenderen som aftalt; men Baaden kunde ikke komme flot, før ved Højvande. Imidlertid sendte Kaptajnen sin Skibsbaad ud for i Mellemtiden at afhente Mændene, som stod paa Stranden. Men da disse godt og vel var kommet om Bord, opdagede man en Flok væbnede Soldater til Hest og til Fods — Planen var røbet!

Da Vinden var god, fandt Skipperen, at det bedste, han kunde gøre, var at lette Anker og stikke til Søs for at bringe i alt Fald en Del af Menigheden i Sikkerhed; Reisen maatte han overlade til sin Skabne.

Efter 14 Dages stormfuld Rejse kastede Skibet Anker i Zuldereen i Nærheden af Amsterdam. Der stødte senere Menighedens Kvinder og Børn til dem, efter at den engelske Øvrighed, som i Grunden ikke vidste, hvad den skulde gøre med dem, havde sluppet disse Fanger løs.

„Pilgrimene“'s Ophold i Amsterdam varede kun faa Maanedere. Der fandtes nemlig allerede 2 separatistiske engelske Menigheder, og da den fredselskende John-Robinson ikke vilde udsætte sin lille Hjord for oprivende Trosstridigheder, besluttede han at føre den til Leiden, i hvis Arkiv der fremdeles opbevares flere Dokumenter, der paa en overmaade interessant Maade belyser saavel den engelske Konges Skuffelse over at disse „Kætter“ var undsluppet ham som den fordomsfri og højmodige Maade, hvorpaa Leidens Øvrighed modtog og beskyttede disse hjemløse Flygtninge.

I sit Svar paa Robinsons Ansøgning for sig og sin Menighed om at faa Lov til at bosætte sig i Byen, svarede Leidens Borgmester bl. a.: „Enhver ærlig Person af hæderlig Opførsel og villig til at underordne sig den gældende Lov og Ret, vil faa Tilladelse til at nedsætte sig indenfor Byens Mure.“

Men nu tager den engelske Ambassadør Winwood Affære, idet han officielt forlanger sine undvegne Landsmænd udleveret til England. Det antages sandsynligt, at Jacob I personlig stod bag denne diplomatiske Aktion — oprørt som han var over, at disse Separatister ved at vælge frivillig Landflygtighed undgik Lovens Straf for deres Halsstarrighed. Muligvis var det ogsaa en Hævnaakt, dikteret af kronket personlig Forfølgelse: den lærde Konge havde nemlig foresat sig en videnskabelig Imødegaaelse af Kætternes Vildfarelser.

Ambassadørens Note blev af „gecommitteerde Raden van Holland“ oversendt til Leidens Borgmester, der imidlertid nægtede at opfylde dens Krav med den Begrundelse, at „politiske Flygtninge af hæderlig Vandel, optaget paa lovlig Maade i Byens Borgerskab, nyder Leidens Beskyttelse og vil mod deres Villie ikke blive udleverede.“

En lunefuld Skabne har i disse Jubilæumsdage ført Udenrigsminister van Karnebeek sammen med den engelske og den amerikanske Gesandt foran dette historiske Dokument, der er enhver uafhængig Hollænderes Stolthed. Det var interessant at vide, om det var til at undgaa, at deres Tanker hin Stund kredsede om et besægtet Udleveringspørgsmaal af ganske ny Dato — en Noteveksling fra disse Diplomaters egen Embædts?

II.

Fra 1609—1620 opholdt „The Pilgrimfathers“ sig i Leiden. De fleste af dem var Smaafolk, som fra England var vant til Arbejde paa Landet. Her maatte de tage det Arbejde, som forefaldt. Vi møder dem som Vævere, Håndskemagere, Uldspindere, Hattemagere, Bogtrykkere og lignende. Robinson og enkelte andre blev immatrikuleret ved Universitetet. De holdt sig meget for sig selv, havde deres egne Gudstjenester og ønskede saa meget som muligt at bevare deres nationale Ejendommeligheder. Robinson skildres som en begavet Præst og en inderlig omsorgsfuld Sjælesørger. Specielt fremhæves hans Førdragelighed overfor andre Trosretninger. Til Trods for den Undertrykkelse og Forfølgelse, han i England havde været udsat for, evnede han — i en Tid, da Tolerancen var en sjælden Egenskab — at bevare et varmt Hjertelag mod den anglikanske — ja, selv lige overfor den romerske Kirke. „Jeg er overbevist om“, skriver han, „at der i mange Menigheder (nemlig i den engelske Kirke) findes mange, der oprigtigt frygter Gud.“ Og videre: „Jeg tvivler ikke paa, at de Sandheder, som forkyndes i Rom, har Magt til at gøre mange salge.“ Han var en varm Tilhænger af Calvin og tog bestemt Afstand fra Professor Arminius, da denne under de saakaldte arminianske Stridigheder docerede en Dogmatik, som var i paafaldende Uoverensstemmelse med den reformerte Kirkes. Han beklagede, at Calvinister og Lutheraner hævdede, at disses Ledere hver for sig havde opdaget den hele og fulde Sandhed. Thi selv følte han sig overbevist om, at „Herren sad inde med endnu mere Lys og Sandhed, som nok senere vilde fremstråle af hans Ord.“ Hans Stræben var Fred og Ælde, for saa vidt dette kunde forenes med Tro og en god Samvittighed.

„Pilgrimene“'s 12 Aars Ophold i Holland dygtiggjorde dem i høj Grad for deres fremtidige

Gerning paa den anden Side Havet. De blev i Holland havet op til et højere socialt Niveau, fik et Indtryk af Statsstyre og virkelig Frihed, som England ikke havde kunne give dem, og tilegnede sig i det hele en Skat af aandelige Værdier, som de tog med sig over til Amerika og der nedlagde i den politiske Grundvold, hvorpaa de opbyggede deres kristelige Stat.

Imidlertid nærmer Oprubrets Time sig atter for „The Pilgrimfathers“. Adskillige Omstændigheder gjorde dem det nemlig indlysende, at Holland ikke kunde være dem noget blivende Sted.

For det første havde disse engelske Smaa-bønder i en saa udpræget Handels- og Universitetsby som Leiden adskillige økonomiske Vanskeligheder at kæmpe med, og for det andet var de for udpræget engelske til i Længden at kunne finde sig til Rette i de ejendommelige hollandske Samfundsforhold. Hertil kom, at de var vant til strenge Sæder og Skikke og derfor let tog Anstød af den efter deres Mening løsslupne Tone i den livlige By. Specielt faldt den hollandske, lidet højtidelige Søndagsstemning dem tungt for Brystet, der ønskede at helligholde Helligdagen efter Sabbatens Mønster i gammeltestamentlig Aand og Styrked.

Endelig gjorde de politiske Udsigter ogsaa deres: Krig mellem Holland og Spanien stod æfter for Døren; og selv om Holland befandt sig i en militær Opgangsperiode og allerede havde tilføjet sin Arvefjende flere følelige Nederlag, — saa kunde jo Krigslykken vende sig. Og skulde Spanien med sit Aandstyranni og sin frygtede Inkvisition faa Overhaand i Holland, — hvad kunde da disse Puritanere vente sig?

I Følge Robinsons Raad besluttede derfor „The Pilgrimfathers“ sig til at forlade Europa med den dobbelte Opgave for Øje: I Amerika at stifte en engelsk Koloni, hvor de som engelske Statsborgere i engelsk-puritanske Omgivelser kunde dyrke deres Gud efter Samvittighedens Røst og som Missionærer at forkynde Jesu Evangelium for de omkringboende Rødhuder.

Robinson selv kom ikke til Amerika. Han folte det som Guds Kald at blive paa sin Post og via sit Liv for de Menighedsmedlemmer, som var for svage og gamle til at udsætte sig for Rejsens Besværligheder. Man har sammenlignet ham med Moses, som forløste Folket fra Trældommen i Ægypten og førte det den lange og majsomme Vejen helt til Grænsen af det forjættede Land — uden selv at komme derind.

En af de første Dage af Juli 1620 fandt Rejsen Sted. Hele Menigheden med Robinson i Spidsen vandrede i Optog gennem Leiden ned til Havnen, hvorfra en Baad via Delft førte dem til Delftshaven (— nu indlemmet som Forstad i Rotterdam —), hvor de 35 Emigranter indskibede sig paa „Speedwell“ der skulde bringe dem over til det ukendte Land. Efter en gribende Gudstjeneste om Bord tog Robinson og den tilbageværende Del af Menigheden Afsked med de Bortdragende og vendte tilbage til Leiden. Her døde Robinson i Aaret 1625. Han ligger begravet i Pieterskerk.

I Plymouth fik Kolonisterne en Tilvækst af ca. 100 engelske Puritanere, som ogsaa ønskede at komme med paa Færden, og da „Speedwell“ viste sig uskikket til saa mange Passagerer, gik hele Selskabet her om Bord paa det senere verdensberømte Barkskip „Mayflower“, som efter godt og vel en 2 Maaneders Rejse bragte dem over Atlanterhavet.

Da de fik Land i Sigte ved Cape Cod (Massachusetts), samledes de om Bord til hint historiske Møde, hvor samtlige Deltagere satte deres Navn under følgende Erklæring, der nu opbevares som et af de vigtigste Dokumenter i Amerikas Historie:

„I Guds Navn, Amen! Da vi undertegnede, Kong Jacobs underdanige og trofaste Undersaatter til Fremme af Guds Ære og en kristelig Tro som ogsaa til Berømmelse for Kongen og Fædreland har foresat os at stifte den første Koloni i Virginia, saa aflægger vi med Gud og hverandre som Vidner den højtidelige Erklæring, at vi vil danne et Forbund og slutte os sammen til et borgerligt Samfund, i Kraft af hvilket vi, fra Tid til anden vil fremsætte og vedtage saadanne retfærdige og billige Love, Forordninger, som agtes nødvendige for vort Samfunds Trivsel og Vækst, — hvilken Overenskomst vi lover i Lydighed at ville underordne os.“

Dette Forbund, der blev indgaaet ude paa det atlantiske Ocean, blev den aandelige Grundvold for Puritanernes Koloni, som de i beundringsværdig Troskab mod Konge og Fædreland gav Navnet New England og betragtede som en Tilvækst til Jacobs Besiddelser.

Saa satte de Foden paa Amerikas Kyst — lige saa fattige som de i sin Tid var flygtede fra England, og som de havde været under hele deres Ophold i Holland. Vinteren stod for Døren. Rødhuder og vilde Dyr gjorde Omgivelserne usikre. Men deres Tro, deres Heltemod, deres lidenskabelige Frihedstrang og deres høje Moral holdt dem oppe og hjalp dem gennem den forfærdelige første Vinter, da Halvparten af Kolonien døde bort. Saa højt satte de deres nyerhvervede og dyrkede Frihed, at ikke en af dem ønskede at følge med „Mayflower“, da Skibet om Foraaret sejlede tilbage til England.

Dette er i Korthed „The Pilgrimfathers“ Historie.

Naar England, hvorfra Kolonisterne stammer, og Amerika, hvor de slog sig ned, i disse Dage har

sendt deres Repræsentanter til Holland og givet deres Land Hæderspladsen under Fejringeren af dette Fællesjubilæum, da er det i fuld Forstaaelse og taknemmelig Erkendelse af, at Nederlandene her har ydet en Indsats, som vanskelig kan overvurderes. Vistnok har England sat sit mægtige Præg paa vor Tids amerikanske Samfundsforhold og Folkeliv. Men den borgerlige og kirkelige Frihed, hvorfra „The Pilgrimfathers“ under deres 11-aarige Ophold i Leiden modtog saa udslettelige Indtryk, deres Kolonis politiske Grundvold, hvorfra Amerikas Forenede Stater blev den lykkelige Arvtager, — det var Gøder, som det 17. Aarhundredes England ikke kunde give.

De maatte hentes fra Holland.

Kristelige Fortællinger.

Fra Vingaarden.

28 kristelige Fortællinger passende til Oplæsning ved Møder og Sammenkomster.

Samlet af en Komite og udgivet af D. L. P. H.

168 Sider. Indbundet i smukt og solidt Helshirtsbind med Titel i Guld.

Pris \$1.00.

ESTER RIED. Fortælling særlig for unge Piger af „Pansy“. Paa Dansk ved Past. N. P. Madsen. Ny og smuk Udgave med latinske Typer. Indb. \$1.00.

Genspejling. Fortælling fra Universitetsbyen Cambridge i England og Missionsmarken i Afrika. Fra Engelsk ved Ellen. 272 Sider. Indb. 80c.

Fyrsten af Davids Hus. Eller tre Aar i den hellige Stad. Af Past. H. I. Ingraham. 496 Sider. Illustreret. Smukt indb. \$1.75.

Davids Trone. Eller Israels Hædersdage. Af H. I. Ingraham. 383 Sider. Indb. \$1.50.

Fire Veninder. Fortælling for unge Piger af Pansy. 267 Sider. Solidt indbunden. \$1.00.

Maus 400 Fortællinger. En Samling kristelige Fortællinger for Skolen og Hjemmet. Ordnet efter Katekismens Hovedstykker. 595 Sider. Indb. \$1.50

Morgengry. En Livsskildring af en ung Pige, der i Danmark var opdraget i et kristeligt Hjem, men blev i Amerika ledet ind i et verdsligt Liv, hvorfra hun senere gennem mange haarde Kampe ved Guds Naade vendte tilbage til Hvilen i Troen paa Kristi Forsoning. 60c.

KVITTERING FRA ELK HORN BØRNEHJEM.

En Børnekjole fra Mrs. Mae Johnsen, Omaha, Nebr. En Pakke Børnestrømper fra Wilbur Petersen, Ruskin, Nebr. 2. Spande Honning fra Oscar Ostrus, Wiota, Iowa. 6 Drengeluser fra Sewing Circle, Royal, Ia. 1 Dollar til Lagener fra Mrs. Jens Diken, Coulter, Ia., 20 Quarts Kirsebær fra en Uansvnt Ruskin, Nebr. 14 Pudebetræk, Danish Ladies Knitting Unit, Indianapolis, Ind. 33 Drengeluser, Danske Kvinder, Harlan, Iowa. 140 Quarts Frugt, Jacksonville Mgh., Iowa. 2 Bushels Kartoffler, Niels Mathiesen, Elk Horn, Ia. 32 Bushels Kartoffler, Thomas Christensen, Elk Horn, Ia. 2 Dusin Haandklæder, Unge Piger Syforening, Hampton. 2 Dusin Lagener Tabitha Forening, Blair, Nebr. 2 Tønder Frugt, Royal, Mgh., Ia. 45 Dollars til Religionsskole fra Elk Horn Kvindeforening, 3 Børnekjoler Mrs. Thora Goldbæk, Ruskin, Nebr. 11 Bloomers fra Royal, Iowa. 19 Pudebetræk fra Ladies' Aid, Westbrook, Me. 1 Pakke Børnetøj fra Mrs. F. P. Mortensen, Albert Lea, Minn.

Hjertelig Tak! Max Matthiesen.

Før kvitteret se Bbl. Nr. 45. \$2978.65. Ferndale, Calif., Peter H. Bansen \$15. En Ven fra Oyens, Iowa \$20. Moline, Ill., C. A. Sparling og Hustru \$10. Portland, Oregon, Børnernes Missionsf. „Daggy“ \$18. Seranton, Iowa, Kvindef. \$12. Council Bluffs, Iowa, Kvindef. \$66; Niels Hansen \$4. Westby, Mont., Arnold og Milton Andersen \$1. Weston, Iowa, Boomer S. S. \$12.18. Indianapolis, Ind., P. C. Petersen og Hustru \$5. Chicago, Ill., Siloams Mgh. Pastor J. Simonsen \$2; Carl Christensen \$6; Mrs. S. Holm \$0.60; S. S. Fødselsdagsklub \$5. Cedar Falls, Iowa, C. B. Madsen og Hustru \$5; Jens Kersgaard og Hustru \$5. Exira, Iowa, Børnernes Offer ved Missionsmødet \$9.10. Poy Sippi, Wis., Chris Olsen \$5; Marie Olsen \$2. Luck, Wis., H. C. Petersen \$5. Easton, Calif., P. J. Lønborg og Hustru \$10. Ogdensburg, Wis., Mrs. Peter Jensen \$6. West Branch, Iowa, Pastor H. P. Jensen \$10. Spencer, Ia., St. Pauli Mgh., Børnernes Offer \$6.32. Oakland, Calif., Vor Fr. Mgh., Søndagsskole- og Pigerpes Syforening \$10. Council Bluffs, Ia., Vor Fr. Mgh.s S. S. \$17.46. Kenmare, N. Dak., Trin. Mgh.s Kvindef. \$20. Easton, Calif., Immanuel's Mgh.s Kvindef. \$19. Tilsammen \$3284.31.

Alt modtaget med Tak, Otto Hansen. Blair, Nebr., den 10. Nov., 1920.